

**UNIVERSITATEA DE ȘTIINȚE AGRICOLE ȘI MEDICINĂ
VETERINARĂ A BANATULUI TIMISOARA**

FACULTATEA DE MANAGEMENT AGRICOL

POTA MADONA MARIA

TEZĂ DE DOCTORAT
REZUMAT

**CONDUCĂTOR ȘTIINȚIFIC:
PROF.UNIV.DR. CSÖSZ IOAN**

TIMIȘOARA 2010

**UNIVERSITATEA DE ȘTIINȚE AGRICOLE ȘI MEDICINĂ
VETERINARĂ A BANATULUI TIMISOARA**

FACULTATEA DE MANAGEMENT AGRICOL

POTA MADONA MARIA

TEZĂ DE DOCTORAT

**CERCETĂRI PRIVIND POTENȚIALUL
AGROTURISTIC AL ZONEI DE ȘES A
JUDEȚULUI ARAD**

**CONDUCĂTOR ȘTIINȚIFIC:
PROF.UNIV.DR. CSÖSZ IOAN**

TIMIȘOARA 2010

REZUMAT
RESUME

Problema definirii *ruralului* nu este nouă. Găsirea unei persoane care nu a călătorit niciodată în afara orașului s-ar putea dovedi un exercițiu destul de dificil. Există o literatură bogată referitoare la rural și dimensiunile sale. Ruralul și ruralitatea au reprezentat obiect de studiu pentru diferite științe, dintre care economia, geografia, sociologia, etnografia, agronomia se disting în mod deosebit. În acest context, numărul studiilor și al definițiilor ce vizează spațiul rural este important. O prioritate pentru primul capitol al tezei „*DEZVOLTAREA AGROTURISMULUI ÎN SPAȚIUL RURAL*” o reprezintă definirea agroturismului și a spațiului de manifestare a acestuia.

La nivel european spațiul rural reprezintă 85% din suprafața teritoriului cu decalaj pronunțat față de urban în asigurarea calității vieții. Studiarea și implicit definirea ruralului s-a realizat în etape și de pe poziții diferite, totul subsumându-se efortului de înțelegere a unei realități deosebit de complexe. Definirea clară a ruralului este însă un demers greu de realizat, el fiind un termen generic, care acoperă realități foarte diferite. Criteriile utilizate pentru definirea caracterului urban sau rural al unui spațiu sau unei colectivități relevă diferite abordări, care se pot sintetiza într-un număr de trei, și anume:

- economic, mediul rural se caracterizează prin predominarea activităților agricole și a industriei de prelucrare, spațiul rural având ca funcție esențială specifică producția agricolă;
- sociologic, societatea rurală se caracterizează printr-un specific al modului de viață, comportament și un sistem de valori distincte față de cel urban;
- geografic, mediul rural se diferențiază prin modul de ocupare a spațiului, modul de locuire, grupat sau dispersat.

Dezvoltarea comunităților rurale poate fi descrisă ca un proces în care comunitatea este implicată în mod activ, în scopul mobilizării tuturor inițiativelor pentru valorificarea resurselor proprii în beneficiul social și economic al comunității. Dezvoltarea zonelor rurale românești a fost întotdeauna puternic marcată de activitățile non-agrare, deoarece acestea au o funcție complementară în economia rurală. Comunitatea sătească nu și-ar putea duce existența fără anumite servicii furnizate de unii dintre membrii săi, care realizează munci elementare în sectorul agrar și care contribuie astfel, la obținerea unui standard de viață mai decent.

Peisajul natural al ruralului constituie un patrimoniu inestimabil al umanității. Peisajul aerisit, prin flora și fauna sa, este incomparabil mai sănătos pentru oameni. Liniștea, pacea, climatul, aerul curat, peisajul liniștitor, de calm social, nu pot fi cuantificate pentru a măsura habitatul rural. Modul de viață rural, tradițiile și obiceiurile, formează laolaltă cultura popular-locală sau regională. Viața socială și culturală este un patrimoniu de neegalat al umanității, element care alături de economie și ecologie dau adevărata dimensiune și valoare a spațiului rural.

Printre alte activități valorificatoare ale potențialului satului s-a născut ideea împletirii activităților tradiționale cu cele legate de ospitalitate și recreativitate. Ideea formelor de turism rural

pleacă de la faptul ca gospodăria agricolă se află, în general într-un mediu natural, nepoluat, purtător de filoane culturale specifice zonei de existență, că ferma agricolă dispune de resurse naturale complete ce pot asigura sejurul oricărui turist, și nu în ultimul rând că se deschid porțile valorificării spațiilor rurale și a produselor agricole deținute de agricultorii rurali puri.

În prezent se acordă o importanță deosebită agroturismului atât în literatura de specialitate, cât și în practică. Același obiectiv l-am avut și noi pe parcursul capitolului doi intitulat „*CONCEPTUL DE AGROTURISM, TRĂSĂTURILE DEFINITORII ȘI EVOLUȚIA AGROTURISMULUI ROMÂNESC*”.

În ceea ce privește definirea agroturismului, ea are la bază necesitatea găsirii de soluții pentru gospodăriile rurale, în sensul creșterii veniturilor prin valorificarea potențialului economic al acestora, dezvoltând serviciile de găzduire și de valorificare a produselor proprii și locale.

De la această necesitate fundamentală se pot formula diferite concepte sau definiții derivate care să caracterizeze agroturismul pe segmente specializate.

Din punct de vedere al spațiului de cazare (al asigurării bazei materiale), agroturismul poate fi definit ca o activitate capabilă să valorifice excedentul de cazare existent în gospodăria țărănească, pregătit și amenajat special pentru primirea de oaspeți.

Din punct de vedere al activităților care gravitează în jurul gospodăriei țărănești, agroturismul poate fi definit ca un ansamblu de bunuri și servicii oferite de gospodăria țărănească spre consumul persoanelor care, pentru o anumită perioadă determinată, vin în mediul rural pentru relaxare, odihnă, agrement, cure terapeutice, tranzacții sau afaceri, precum și multe alte activități specifice.

Din punct de vedere al divertismentului, agroturismul este o formă de turism cu multă varietate și unicitate în realizarea serviciilor ce se oferă oamenilor care iubesc natura, cultura și arta țărănească.

La modul general factorii care influențează apariția și dezvoltarea activității agroturistice pot fi grupați în următoarele categorii: factori economici, factori psihologici, factori demografici, factori naturali, factori politici, factori conjuncturali:

- Creșterea nivelului de educație;
- Creșterea duratei timpului afectat pentru recreere;
- Ameliorarea transporturilor și comunicațiilor;
- Creșterea cererii de oferte turistice „personalizate”;
- Creșterea interesului pentru menținerea sănătății;
- Perfecționarea industriei de echipament sportiv și turistic;
- Autenticitatea spațiilor rurale;
- Liniștea și confortul psihic;
- Creșterea numerică a pensionarilor;
- Afirmarea individualismului pe piață;
- Creșterea interesului organismelor administrative la nivel local și județean.

- Creșterea cererii pentru o nouă formă de vacanțe, susținută de un mediu înconjurător mai puțin poluat;
- Devin tot mai dese și mai importante călătoriile la sfârșit de săptămână;
- Turismul rural susține dezvoltarea economiei rurale;
- Aderarea la structurile Uniunii Europene susține dezvoltarea turismului rural.

În evoluția lui, agroturismul, a avut perioade de creștere dar și de scădere. Cert este că niciodată nu a fost pe cale de dispariție. Formele agroturismului cunosc în prezent cel mare avânt de până acum, datorită dorinței de libertate și a lipsei unor programe rigide. Desfășurate ca activități complementare, formele agroturismului nu rup echilibrul vieții țărănești, nu determină dispariția activităților existente până atunci, ci permit valorificarea superioară a produselor obținute și implicit dezvoltarea lor, concomitent cu apariția altora.

Păstrarea unei lumi rurale, cu tot ceea ce are semnificativ sub aspect economic, social, cultural, presupune inițierea și dezvoltarea acestei forme de turism. De asemenea, turismul poate participa la păstrarea viabilității și stabilității localităților rurale, în condițiile în care fenomenul depopulării se manifestă în mod evident prin plecarea tinerilor spre zonele urbane și prin abandonarea vechilor gospodării și terenuri. Întâlnirea dintre mediul rural, un mediu deosebit de fragil și dinamismul impus de fenomenul turistic pune problema apariției riscuri generate de restructurare.

Importanța pensiunilor turistice a sporit pe măsură ce tot mai mulți turiști se orientau spre unități de cazare specifice „industriei ospitalității” mai mici, cu tarife ieftine și amplasate în zone preponderant rurale sau periferice orașelor. Cererea de practicare a agroturismului s-a intensificat ca urmare a schimbării condițiilor de viață și a mentalităților vizând practicarea unor forme de turism care să includă prezența turistului în natură și participarea lui activă la derularea activităților specifice.

Un teritoriu interesează sub aspectul potențialului turistic, în măsura în care acesta oferă resurse turistice naturale sau antropice, a căror valorificare, pe fondul unor amenajări complexe poate determina o activitate de turism și includerea acelu teritoriu în circuitul intern și internațional. Pe parcursul capitolului trei „*CERCETĂRI PRIVIND POTENȚIALUL AGROTURISTIC ȘI MODUL DE VALORIFICARE AL ACETUIA PRIN ACTIVITATEA AGROTURISTICĂ*” ne-am propus să reliefăm structura patrimoniului turistic românesc.

Pentru România, structura patrimoniului turistic pune în evidență prin complexitatea sa, șansa unei dezvoltări viitoare sigure. Inventarul obiectivelor naturale și antropice pus în slujba turismului este și va fi implicat, cu siguranță, în conturarea motivațiilor de bază, în organizarea activităților de recreare, refacere a sănătății sau în ascensiunea culturală. Multitudinea și varietatea acestor obiective reprezintă, neîndoielnic, garanția unei evoluții ascendente a turismului.

În categoria potențialului turistic natural cu importanță majoră pentru agroturism și pentru turism în general intră:

- relieful;
- resursele hidrografice;
- vegetația și fauna;

- factorii cliamtici și de cură.

Pentru așezările rurale, resursele antropice (în special cele etnografice) specifice, care ar da autenticitate oricărui produs agroturistic, sunt:

- Așezările rurale tradiționale;
- Arhitectura tradițională;
- Obiectele tradiționale;
- Portul popular;
- Sculptura populară;
- Arta populară;
- Instrumentele populare tradiționale;

Localitățile rurale unde se va practica agroturismul, vor deveni spații unde se vor asambla toate elementele de potențial natural și antropic în cadrul unei gospodării sau ferme agroturistice. Lansarea satelor turistice în toată țara va conduce la efecte deosebite privind legăturile ce se vor realiza între gazde și turiști, raporturile între modul de a aprecia valorile și nivelul de trai dintre cei doi participanți la actul de turism, modul de rezolvare a unor situații inedite, comunicare și schimburi de idei, relații ce se stabilesc între prestator (gazdă) și beneficiar (oaspete/turist). Utilizarea integrală a resurselor naturale, economice și umane a unei zone cu un bogat potențial turistic se poate realiza prin implicarea comunităților locale în sectorul turistic, prin sprijinirea grupurilor de inițiativă pentru dezvoltarea și promovarea ofertei turistice locale, pentru protejarea mediului înconjurător și a bunurilor culturale.

Agroturismul în România reprezintă o șansă mai ales pentru localnici care, ținând cont de criza din sectorul agricol, sunt dispuși să încerce o nouă activitate utilizând, pentru creșterea rentabilității, infrastructura de care deja dispun. Agroturismul asigură posibilitatea valorificării superioare a surplusului din gospodăriile țărănești, care de multe ori se degradează prin neîntrebuințare. Acest lucru este cu atât mai important, cu cât produsele alimentare sunt naturale, realizate fără folosirea pesticidelor, deci, de cea mai bună calitate. În afara cazării propriu-zise, un întreprinzător din acest domeniu poate oferi clienților săi și alte servicii. În cea mai mare parte a cazurilor, rolul acestor servicii nu este să crească câștigurile, ci să fidelizeze clienții.

Pe parcursul capitolului patru „*STUDIUL ELEMENTELOR DE POTENȚIAL NATURAL ȘI ANTROPIC DE PE TERITORIUL JUDEȚULUI ARAD*” ne-am concentrat atenția asupra întâririi afirmației ce susține existența unor resurse turistice reprezentative pe teritoriul județului ce pot sau ar putea susține pe viitor o dezvoltare agroturistică susținută.

Județul Arad este situat în partea de vest a țării, lângă frontiera cu Ungaria și se învecinează la sud cu județul Timiș, la nord cu județul Bihor, la est cu județul Hunedoara.

Cu o suprafață de 7754 km², județul Arad deține un procent de 3,65% din întreaga suprafață a României, fiind al șaselea județ ca întindere al țării.

Am ales ca areal al cercetării zona colinară a județului Arad, zonă care cuprinde trei părți:

- depresiunea Hălmagiu. Din punct de vedere etnografic depresiunea Hălmagiului reprezintă o zonă cu particularități deosebite și aici ca de altfel în întreaga țară, s-au produs mutații importante, care au schimbat condițiile de existență materială și spirituală. Dacă realizările recente le cunoaștem și la consemnăm în imagini și documente, nu-i mai puțin adevărat că o astfel de preocupare n-a existat decât sporadic în trecut.

- depresiunea Zarandului. Depresiunea Zărandului este una dintre cele mai renumite zone etnografice din țară. În localități precum Bata, Bârzava, Căpâlnaș, Buteni, se conservă piese de valoare și originalitate inestimabilă.

- depresiunea Almaș-Gurahonț. Almașul are multe de oferit din punct de vedere turistic, mai ales că este situat între Munții Zarandului și Munții Codru Moma, adevărată atracție pentru iubitorii de drumeții și de natură.

Complexitatea teritorială a județului Arad este pusă în evidență de asocierea formelor de relief care conturează unități bine definite de câmpie, dealuri cu caracter piemontan, munți joși și depresiuni și masive montane. Relieful județului este variat, zonele de câmpie, colinare și muntoase (de joasă altitudine) ocupând suprafețe relativ egale - Munții Apuseni (35%), Dealurile Vestice (15%), Câmpia de Vest (50%). Teritoriul administrativ al județului Arad se suprapune peste patru bazine hidrografice principale. Vegetația județului se caracterizează prin predominarea formațiunilor zonale de silvostepă și forestieră. Doar 46% din teritoriul județului este ocupat de vegetație naturală propriu-zisă (aici se include fondul forestier, pășunile și fânețele), restul (54%) fiind înlocuită cu vegetație de cultură sau având alte folosințe ale terenului. Comparativ cu alte regiuni în care predomină relieful de câmpie, teritoriul județului Arad are un climat cu nuanțe mai moderate.

Dintre cele mai reprezentative obiective turistice naturale ale județului Arad. Amintim rezervațiile naturale Peștera Valea Morii (comuna Moneasa), Dosul Laurului și Baltele Gurahonț (comuna Gurahonț), Runcu-Groși (comuna Bârzava), Poiana cu narcise Rovina și Balta Rovina, (orașul Ineu), Balta Șoimoș (orașul Lipova), Pădurea Sic (comuna Cărand), Peștera lui Duțu (comuna Săvârșin), Locul fosilifer Monoroștia (Comuna Bârzava), Locul fosilifer Zăbalț (comuna Ususău), Pădurea de stejar pufos de la Cărand (comuna Cărand), Sărăturile (comuna Socodor), Arboretul Macea (comuna Macea), Prundul Mare (Parcul Natural Lunca) și parcul natural Lunca Mureșului ce se desfășoară atât pe teritoriul județului Arad cât și pe teritoriul județului Timiș.

Fondul turistic antropic al județului poate fi reprezentat de obiective turistice de mare valoare precum Cetatea Aradului (municipiul Arad), Cetatea Șoimoș (orașul Lipova), Castelul Macea (comuna Macea), biserica de lemn (comuna Brazii), biserica Pogorârea Sfântului Duh (comuna Hălmagiu), biserica Înălțarea Domnului (Comuna Pleșcuța), mănăstirea Hodoș Bodrog (Comuna Pecica), biserica Adormirea Maicii Domnului (comuna Hălmagiu), biserica Radna (orașul Lipova), fortificația Sântana (orașul Sântana), toate acestea fiind monumente istorice și de arhitectură ce aparțin patrimoniului național, dar și elemente precum populația, sau economia.

Țăranii satelor sunt purtătorii unor inegalabile bogății, cea a datinilor și obiceiurilor străvechi, transmise din generație în generație, aspect care reiese din capitoul cinci „ELEMENTE DE

POTENȚIAL AGROTURISTIC SPECIFICE JUDEȚULUI ARAD ȘI ZONEI DE ȘES A JUDEȚULUI”.

Obiceiurile populare din ciclul vieții au un repertoriu foarte variat și un farmec deosebit. Aceste obiceiuri sunt mai frecvent practicate în perioada sărbătorilor de iarnă, de Crăciun și de Anul Nou. Din acest ciclu putem aminti obiceiurile legate de nuntă și înmormântare. Obiceiurile românești strămoșești ar trebui folosite de furnizorii de servicii agroturistice pentru a atrage turiștii în zonele în care se practică aceste servicii.

Pentru zona deschisă a Câmpiei Aradului caracteristice sunt satele adunate cu structură regulată constituite din gospodării cu curți deschise și mici grădini în completare care se înscriu în planuri liniare sau geometrice.

Agroturismul este forma turismului rural care a luat amploare în ultima perioadă: se practică cu succes în Conop, Săvârșin, Tăuș, Moneasa, etc. Potențialul de dezvoltare a acestui subtip de turism este semnificativ și în alte localități, cum ar fi Dezna, Gurahonț, Hălmagiu, Bârsa, Vârfurile, cât și în localitățile rurale de pe Valea Mureșului.

Pe baza analizei potențialului turistic al componentelor cadrului fizico-geografic și a celui socio-geografic, a distribuției teritoriale a obiectivelor turistice naturale și antropice și a principalelor structuri de cazare a turiștilor, s-a putut realiza o evaluare a gradului de valorificare turistică a potențialului de care dispun localitățile din județul Arad.

Unitățile de cazare care funcționează în localitățile componente ale zonelor turistice enumerate la punctul anterior reprezintă 75% din numărul total de unități de cazare ale județului Arad, iar locurile de cazare din cadrul acestora reprezintă 88% din totalul locurilor de cazare existente în județ.

Unitățile agroturistice din județul Arad fac parte din categoriile de 1, 2 și 3 stele. În Moneasa, Păuliș și Tăuș se găsesc astfel de structuri de cazare din categoriile de 2 și 3 stele, totalizând 97 de locuri (Moneasa și Păuliș cu câte 41 de locuri și Tăuș cu 15 locuri); unități agroturistice de 2 stele se găsesc în Săvârșin (14locuri) și Hălmagiu (8 locuri) iar cele de 1 stea sunt localizate în Dorobanți (localitate componentă a orașului Curtici) cu 15 locuri și în Conop cu 20 de locuri).

În capitolul patru am realizat o prezentare generală a arealelor existente pe teritoriul județului Arad, atât în partea montană cât și partea de câmpie. Am considerat noi că pe parcursul capitolului șase „*CERCETĂRI PRIVIND DESCRIEREA ELEMENTELOR DE POTENȚIAL AGROTURISTIC AL ZONEI DE ȘES A JUDEȚULUI ARAD*” este necesară mai întâi o prezentare detaliată a arealelor din zona de șes, iar mai apoi prezentarea elementelor de potențial agroturistic, acolo unde acestea există, din cadrul arealelor identificate.

Din punct de vedere etnografic depresiunea Hălmagiului reprezintă o zonă cu particularități deosebite și aici ca de altfel în întreaga țară, s-au produs mutații importante, care au schimbat condițiile de existență materială și spirituală. Dacă realizările recente le cunoaștem și la consemnăm în imagini și documente, nu-i mai puțin adevărat că o astfel de preocupare n-a existat decât sporadic în trecut. Pe parcursul capitolului am prezentat noi câteva aspecte de etnografie referitoare la locuințele, îmbrăcămintea și hrana hălmăgenilor din trecut și de azi. La început, locuința țăranului era rudimentară: case mici, făcute din bârne de lemn de stejar, lipite cu pământ galben, văruite și acoperite

cu paie; pe jos - pământ galben bătătorit. Casele erau compuse dintr-o cameră și tindă în care se intră din pridvor. În tindă existau cuptorul pentru copt pâinea și vatră; mobilierul era sărac: scaunele mici, un blidar pentru vase, „tronece” cu făină de mămligă, „vredite” cu mâncarea animalelor. Casele mai recent construite, în unghi, sunt mai înalte, mai voluminoase, mai bine aerisite și însorite. Sunt construite din cărămidă și acoperite cu țiglă, iar structura lor este bucătăria și trei camere. Organizarea interiorului nu mai respectă aceleași reguli, suferind puternice influențe urbane și renunțându-se la folosirea textilelor, cele care au individualizat interiorul specific.

Zona Zarandului continuă să fie una din cele mai importante zone în care tradițiile și meșteșugurile populare s-au conservat foarte bine. În fiecare an au loc mai multe manifestări cultural-artistice: Festivalul concurs Comori Folclorice, pentru tarafuri și grupuri instrumentale tradiționale, târgul meșterilor populari, festivalul concurs pentru tineri soliști de muzica populară. Câteva localități marcante în acest domeniu sunt: Batsa (port popular și ceramică); Bârzava (centru de ceramică); Birchiș-Căpâlnaș (ceramică roșie și laibăre); Buteni (port popular: costume în care predomină roșu și negru, șube, cojoace). Vocația turistică a regiunii, ce trebuie să se impună în viitor în turismul național, dar și internațional se sprijină pe următoarele resurse: climatul favorabil circulației turistice întregul an, fondul turistic antropoc de o mare bogăție, varietate și originalitate și nu în ultimul rând ospitalitatea zărândenilor.

Depresiunea Almaș-Gurahonț - poate fi considerată ca un sector al depresiunii Zarandului sau ca o subunitate naturală distinctă și cuprinde terminațiile piemonturilor dinspre nord și sud și valea largă, terasată a Crișului Alb între Gurahonț și defileul epigenetic de la Joia Mare. Zona are multe de oferit din punct de vedere turistic, mai ales că este situată între Munții Zarandului și Munții Codru Moma, adevărată atracție pentru iubitorii de drumeții și de natură. De asemenea, Crișul Alb este o atracție importantă pentru iubitorii de pescuit. În centrul comunei există o biserică foarte frumoasă care merită vizitată, iar pe Dealul Măgura se găsește cea mai frumoasă cruce din județ, numită Crucea Păcii. O altă atracție importantă este păstrarea cu sfințenie a tradițiilor și obiceiurilor populare. O altă destinație interesantă pentru turiști este Schitul Buna Vestire. Arealul atrage și prin tradițiile și obiceiurile populare, locuitorii de aici fiind deosebit e primitivi, iar Valea Rădeștilor și Valea Almașului oferă peisaje de neuitat pentru cei care au trecut prin această zonă.

În ultimul capitol al tezei „*STUDIUL DE CAZ PRIVIND DEZVOLTAREA POTENȚIALULUI AGROTURISTIC AL ZONEI DE ȘES A JUDEȚULUI ARAD*” am încercat să facem câteva propuneri de valorificare a potențialului agroturistic al zonei de șes a județului Arad.

În prima parte am realizat o analiză SWOT a agroturismului arădean din zona de șes, pentru a scoate în evidență elementele favorabile activității agroturistice, pe cele nefavorabile și oportunitățile existente. Deși există și au un mare potențial turistic, o mare parte din gospodăriile turistice nu valorifică întreaga capacitate, din mai multe motive:

- condițiile economice și de confort nu le permite;
- sezonalitatea practicării turismului;
- lipsa de formare și instruire a localnicilor în domeniul agroturismului.

Însăși cei care locuiesc în mediul rural trebuie să fie principalii actori în activitatea de agroturism pentru a fi principalii beneficiari, însă, ospitalitatea tradițională a țăranului trebuie însoțită de o pregătire specifică activității de cazare turistică, oferind vizitatorului consumator satisfacția cazării civilizate și în același timp posibilitatea descoperirii unor locuri și oameni noi.

În întreaga lume se înregistrează o concurență acerbă între destinațiile turistice, care trebuie să se îngrijească de adaptarea unor politici moderne, agresive dar și de sporire a calității serviciilor.

Pentru ca o zona agroturistică a județului Arad să poată fi valorificată și exploatată rațional trebuie stabilite criteriile pentru identificarea așezărilor rurale și determinarea potențialului resurselor de care dispun acestea.

Obiectivele principale ale dezvoltării agroturismului arădean din zona de șes, propuse, sunt structurate pe patru linii directoare:

- Dezvoltarea infrastructurii rurale;
- Organizarea structurilor de primire turistică;
- Crearea unui produs agroturistic valoros;
- Promovarea produsului agroturistic

O variantă a câtorva propuneri de valorificare a potențialului agroturistic arădean al zonei de șes ar putea fi grupată pe câteva mari linii directoare, respectiv obiective majore.

Pentru a putea propune o valorificare a ceva trebuie mai întâi identicată situația și resursele existente. Astfel se pleacă de la inventarierea resurselor turistice propriu-zise existente, iar odată realizat acest deziderat este necesară rezolvarea problemei bazei de cazare.

Odată inventariate resursele turistice existente se poate trece la a schița câte modalități de încorporare a acestora în produsele agroturistice. Ce poate fi mai minunat decât un mic dejun cu lapte proaspăt, o plimbare pe cărările munților sau a văilor, să privești panorame unice, un apus sau răsărit de soare, să auzi susurul unui izvor sau zgomotul unei cascade, să te plimbi pe ulița satului, să stai câteva clipe în fața unei expoziții sau în casa unor meșteri artizani, o plimbare cu sania trasă de cai, câteva ore visând în fața sobei, iată doar câteva resurse din viața universului satului românesc care trebuie astfel agregate încât să rezulte un produs agroturistic veritabil prin frumusețea, simplitatea și ineditul elementelor componente.

Dacă discutăm despre *cazare* atunci, amenajarea unei case țărănești, în scop turistic, nu implică investiții foarte mari în zona studiată, luând în considerare că ferma deja există, are surplus de camere, există o arhitectură rurală specifică și are nevoie doar de unele adaptări la activitatea turistică. Poate de multe ori e mai grea convingerea proprietarilor să desfășoare activitatea de agroturism în paralel cu activitatea agricolă de la fermă, decât amenajarea propriu-zisă a pensiunii. Poate că în această etapă vitală ar fi consultanța de specialitate care să convingă cu dovezi viabile rentabilitatea agroturismului pentru proprietarul fermei. Dacă convingerea e grea atunci detalierea corespunzătoare a următorului pas, „cum să fac agroturism” este, cel puțin la ora actuală, realizată doar după zvonuri nu având la bază consultanță de specialitate.

Considerăm esențială organizarea unor acțiuni și mijloace de popularizare și reclama gospodăriilor agroturistice atât prin mass-media (presa scrisă și audiovizuală), elaborarea de pliante, de ghiduri agroturistice și film video publicitar, cataloage de prezentare a ofertei agroturistice.

Valorificarea resurselor satului arădean de șes se poate face prin diferite târguri, festivaluri, concursuri, care vin să întregască imaginea favorabilă a satului. Totuși principalul mod, și cel mai important în valorificarea acestor resurse este turismul rural/agroturismul - care contribuie la introducerea în circuitul turistic intern și internațional a unor variate condiții naturale și la valorificarea tezaurului de cultură tradițională sau contemporană a întregului potențial cultural- istoric din spațiul rural.

Principalele direcții care trebuie vizate pentru valorificarea potențialului rural arădean din zona de șes sunt:

- restabilizarea gospodăriilor țărănești și a întregii politici agrare;
- stimularea activităților non agricole complementare, în mod deosebit prin crearea de noi unități economice îndeosebi agroproductive și de servicii și prin valorificarea potențialului turistic și agricol;
- selectarea unor localități specifice zonelor etnografice românești pentru finanțarea etapizată a unor proiecte de amenajare complexă pentru agroturism;
- elaborarea de studii și proiecte de amenajare locală a spațiului rural, mai ales ca proiect pentru practicarea sporturilor, agrementului și divertismentului cultural, programe turistice, pentru a oferi turiștilor în zonele rurale o gamă cât mai variată de ocupații și atracții.

Ca finalități posibile ale valorificarea ineditului potențial al zonei de șes arădene și numai, a „personalității sale geografice am putea menționa:

- reactivarea meșteșugurilor și dezvoltarea serviciilor într-o gamă diversificată, care să asigure un echilibru ocupațional și o fixare a locurilor de muncă;
- stimularea unor activități alternative sau paralele aducătoare de venituri suplimentare (turismul rural, agroturismul);
- promovarea și stimularea economiilor locale, de prelucrare a produselor alimentare și nealimentare;
- organizarea structurilor de producție și de prelucrare prin ghiduri cu modele cadru;
- organizarea formelor de asociere într-o gamă diversificată: gospodării de microproducție familiale, asocieri familiale de microproducție, asociații profesionale, etc;
- crearea unei structuri instituționale locale și de parteneriat „public - privat”.

Zona de șes a județului poate oferi vizitatorilor săi o mare varietate de produse turistice, dar are de învins un număr mare de obstacole și reticiențe. Cel mai mare obstacol este reprezentat de reputația proastă a României peste hotare determinată în principal de prețurile practicate în comparație cu calitatea scăzută a serviciilor oferite. În aceste condiții se pune întrebarea de ce ar veni un turist străin în această zonă. Răspunsul la întrebare l-ar putea constitui:

- tradițiile, obiceiurile și folclorul bănățean.

- mîncarea bănățeană, prepararea țuicii și a vinului, rețetele speciale în prepararea cărnaților și salamurilor constituie un factor important de individualizare a produsului bănățean.

- ruga bănățeană, o sărbătoare a satului bănățean, este un motiv de etalare a portului popular.

- parcul de sculptură din Gărâna.

Ce lipsește însă? Un pic de imaginație și originalitate în constituirea produsului turistic și o promovare aferentă a acestuia.

A doua parte a capitolului se finalizează cu realizarea unui catalog de promovare a resurselor etnofolclorice din arealul zonei de șes a județului, ca un model de valorificare a potențialului antropoc existent. Teza se finalizează cu o serie de concluzii și referințe bibliografice.